

На крају друге књиге је додата прилично опширна библиографија и регистри личних имена и географских и етничких појмова.

Ваља напоменути да је ово најопсежније завршено синтетичко дјело о историји југословенских народа на било ком од свјетских језика.

Писање синтетичког научног дјела о историји југословенских народа, који су живјели у различитим околностима и били изло-

жени разноврсним утицајима, пред ставља врло тежак посао. За писање југословенске историје од краја XVIII вијека, аутори се нијесу могли ослањати на једно синтетичко, на марксистичким основама засновано, научно дјело, па су, рекло би се, вршили и пионирски посао. Због тога, а и због других квалитета ове Историје, напоре њених аутора ваља цијенити.

Р. Ј.

НИКОЛА Б. ШКЕГРОВИЋ:

ЦРНА ГОРА НА ОСВИТКУ XX ВИЈЕКА, ПОСЕВНО ИЗДАЊЕ ОДЈЕЉЕЊА ДРУШТВЕНИХ НАУКА САНУ, БЕОГРАД 1964, СТР. 640.

Ово је до сада најобухватнија студија о уставном периоду и политичким борбама у Црној Гори у времену 1905—1914. године. У дужем уводу, који обухвата прве двије главе, аутор даје преглед о Црној Гори после књаз-Даниловићеве смрти 1860. и о њеном политичком, друштвеном и економском развоју. У наредним главама говори се о проглашењу устава, о првим парламентарним изборима, о раду Народне скупштине и о појави првих политичких организација—странака, о држању књаз Николе и његових присталица према покушају увођења демократског режима у Црној Гори, о реаговању јавног мњења и црногорске универзитетске омладине. У десет глава (VIII—XVII) аутор је детаљно обрадио акције омладине и црногорске емиграције, нарочито оне у Београду, откривање познате бомбашке афере, рад ванредног суда за суђење анархистичких злочина, реаговање српско-хрватске и друге штампе и јавног мњења на збивања у Црној Гори. Такође је детаљно обрађено стање у Црној Гори после бомбашке афере

и анексионе кризе, рад револуционарне организације Народне странке, откривање организације и колашински процес, прослава педесетогодишњице владавине књаз Николе и проглас краљевине и реаговање јавног мњења у вези са овим збивањима. У последње три главе говори се о балканском рату и догађајима у вези са тим ратом, о политичком курсу после рата, о националноослободилачкој тежњи Југословена и о освајачком наступу њемачких империја.

Студија је рађена на основу грађе архивских фондова у Цетињу и Београду, савремене штампе, докумената, мемоара и биљежака, који се налазе код појединаца, усмених извора и испитивања на терену.

На крају студије налазе се регистри: личних имена, аутора и напомена, географских појмова и списак илустрација. Студија заслужује озбиљну пажњу. Лако се чита и приступачна је широј публици.

Н. С. Р.